

К. б. н. Житова О.П.

Державний вищий навчальний заклад
“Державний агроекологічний університет”

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОЇ ВОДОЙМИ БІЛОКОРОВИЦЬКОГО ЛІСНИЦТВА ТА ЇЇ МАЛАКОФАУНИ

Як відомо, прісноводні молюски відіграють важливу роль в біоценозі водойм. Вони є невід'ємною складовою харчового раціону риб та водоплавних птахів. Разом з тим, приймають участь в складному життєвому циклі трематод і забезпечують їх циркуляцію в природі [1]. Тому, на сьогодні актуальним залишається питання дослідження фауни, поширення, екології та біотопів існування прісноводних молюсків.

Метою наших досліджень було з'ясування видового складу та особливостей екології молюсків лісової водойми Білокоровицького лісництва Олевського району. В роботі представлено результати досліджень за період 2005 – 2007рр.

Досліджена лісова водойма - (площа до 80 м²), глибиною біля 105 – 120 см, розташована на галявині. Досить добре освітлена. Ґрунт водойми – дерновий. Дно вкрите опалим листям, розкладеними рослинними рештками, частково заросле травою. Із рослинності переважає роголистник занурений (*Ceratophyllum demersum*), нитчасті водорості (*Cladophorales*), частуха подорожникова (*Alisma plantago aquatica* L.). В межах берегів росте граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), береза бородавчаста (*Betula pendula* Roth.), ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), (ожина сиза (звичайна) (*Rubus caesius* L.), орляк звичайний (*Pteridium aquilinum* Kuhn.).

Гідрохімічна характеристика обстеженої водойми представлена в табл.1.

На час досліджень, вміст ¹³⁷Cs в донних відкладах біотопу становив 99 – 498 Бк/кг, у водоростях – 28,3 – 128, в організмі молюсків родини Lymnaeidae – 15,8 – 36 Бк/кг, у воді – менше 2 Бк/л.

Таблиця 1

Гідрохімічна характеристика води лісової водойми
лісництва Білорівницьке Олевського району

Показники	2005р.			2006р.			2007р.		
	весна	літо	осінь	весна	літо	осінь	весна	літо	осінь
pH	6,17	6,87	6,07	5,88	6,32	6,06	6,43	6,42	6,48
Прозорість (см)	19,0	28,0	19,0	26,0	16,0	4,0	11,0	22,5	18,0
Осад	мізер- ний	мізер- ний	мізер- ний	мізер- ний	мізер- ний	знач- ний	не знач- ний	мізер- ний	мізер- ний
Кольоро- вість (град)	50	40	50	35	45	45	45	40	55
Запах а) інтенсив- ність (балах) б) характер	5 болот- ний	5 болот- ний	5 болот- ний	5 болот- ний	5 річков- ий	5 болот- ний	3 болот- ний	3 болот- ний	3 болот- ний
Сухий залишок (мг/ дм ³)	291,0	221,0	285,0	208,0	248,0	294,0	281,0	378,0	218,0
Хлориди (мг/ дм ³)	18,2	17,0	19,9	9,0	28,0	24,1	10,0	12,8	8,5
Сульфати (мг/ дм ³)	22,6	41,0	12,8	57,0	35,0	29,4	20,5	26,9	19,2
Фосфати (мг/ дм ³)	0,16	0,32	0,16	0,03	0,1	0,10	0,06	0,05	0,05
Азот амонійний (мг/ дм ³)	1,45	1,23	1,37	1,02	1,3	1,72	0,93	1,44	1,15
Нітрити (мг/ дм ³)	0,04	0,035	0,016	0,04	0,032	0,029	0,024	0,02	0,02
Нітрати (мг/ дм ³)	2,8	1,35	1,98	1,4	2,0	0,94	1,7	0,5	1,1
Завислі речовини (мг/ дм ³)	8,4	4,8	7,8	5,5	11,4	14,9	18,4	6,2	8,3
Залізо загальне (мг/ дм ³)	2,2	0,39	4,1	1,3	1,24	1,97	0,79	1,06	1,86
Жорсткість (мг- екв/дм ³)	2,4	1,6	1,1	0,6	0,7	1,6	1,0	1,7	1,5
Магній (мг/ дм ³)	8,5	11,0	7,3	2,0	2,4	12,2	6,1	9,8	9,8
Кальцій (мг/ дм ³)	40,0	14,0	10,0	8,0	10,0	10,0	10,0	18,0	20,0
Лужність (мг- екв/дм ³)	2,4	1,2	2,6	0,8	1,4	1,4	2,2	2,2	0,8
Кисень розчинний (мгО ₂ /дм ³)	5,6	8,88	6,56	10,6	6,8	7,6	7,9	11,0	8,2
ХСК (мгО ₂ /дм ³)	43,8	44,28	43,28	36,4	43,0	43,4	34,3	37,5	37,5
БСК ₅ (мгО ₂ /дм ³)	6,8	5,0	6,56	4,08	5,6	5,96	3,68	4,08	4,24

В результаті проведених нами досліджень в прибережній зоні лісового гідротопу було виявлено два види молюсків родини *Lymnaeidae*, зокрема *Lymnaea* (*Corvusiana*) *corvus* та *L. (Galba) subangulata*. Щільність поселення *L. (C.) corvus* навесні коливалась в межах 1 – 3 екз./м², влітку – 3 – 4, восени – 1 екз./м². Щодо *L. (G.) subangulata*, то нами було зареєстровано лише поодинокі екземпляри цих молюсків. Умови оліготипу щодо чинників прозорості водного середовища та характеру донних відкладів, обумовлюють, на нашу думку, збіднений склад фауни прісноводних молюсків обстеженої водойми.

Отже, за результатами проведених досліджень встановлено, що завдяки екологічній пластичності, певні угруповання молюсків можуть заселяти широкий спектр водойм, зокрема такі що не відносяться до складу пасовищних водойм. В свою чергу, це обумовлює потребу вивчення трематодофауни прісноводних молюсків лісових гідротопів.

Література:

1. Мехралиев А.А. Некоторые данные о заражённости моллюсков партенитами трематод в Дивичинском лимане Каспийского моря / А.А.Мехралиев // По болезням и паразитам водных беспозвоночных: Материалы 2 – го симп. – Ленинград, 1976. – С.50 – 51.